

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Umor ministrskega predsednika grofa Karola Stürgkh.

Korespondenčni urad je naznanjal z
Dunaja 21. oktobra pretresljivo poročilo:

Ministrski predsednik grof Stürgkh
je postal danes opoldne žrtev napada.
Medtem ko je grof Stürgkh kosil v ho-
telu „Meissl in Schaden“, je stopil k
mizi pisatelj Friderik Adler in je hitro
trikrat po vrsti ustrelil na ministrskega
predsednika. Grof Stürgkh je bil zadet
v glavo in je bil takoj mrtev.

Grof Karl Stürgkh je rodom
Štajarec iz radgonskega okraja. Iskreno
je ljubil svojo domovino. Rojen je bil
30. oktobra 1859 v Gradcu kot najstarejši
sin umrlega Karola grofa Stürgkha in
njegove žene Eleonore, rojene grofice
Meraviglia Criveli.

Minister je postal v Bienenrthovem
ministrstvu l. 1909, v katerem je prevzel
naučni resort, ki ga je obdržal tudi v
Gautschevi vladi, ki je sledila Bienenrthovi
poleti 1911. — Po odstopu Gautscha,
pozimi 1911, je postal grof Stürgkh mi-
nistrski predsednik in je ostal na svojem
mestu do svoje tragične smrti.

Grof Stürgkh kot ministrski pred-
sednik gotovo ni mogel popolnoma zatajiti
svoje preteklosti, kot član ustavovernega
veleposestva. To je bila z našega stališča
njegova senčna stran. Na drugi strani
pa je pokazal na svojem visokem mestu
izredne vrline. Ustavovernega veleposest-
nika je v njem premagal čut dolžnosti,
kot služabnika svojega najvišjega gospoda:
cesarja. Njemu je služil — zato je izvajal
zvesto svoje visoko zvanje in se prizadeval
tudi v narodnem oziru biti pravičen vsem
narodom v državi. Slovencem in Hrvatom
je postajal ravno med vojno čedalje bolj
prijazen, ko je videl, kako junaško in zlato-
zvesto se borijo za Avstrijo in njenega
vladarja. — Mož je bil tih, ni nikdar
delal zase reklame po listih — zato ga

mnogi niso poznali in so ga čestokrat
napačno sodili. A bil je pristen, značajan
mož, resnični kavalir v najboljšem smislu
besede, nepristopen spletkarjem, hujskarjem
in obrekovalcem. Moško odkrito besedo je
spoštoval in ljubil. Bil je pa tudi odkrit
napram človeku, kateremu je zaupal.

Naj je kdo odobral njegovo politiko
ali ne — kdor ga je bliže poznal, in kdor
iskreno ljubi Avstrijo, mora ob njegovi krsti
priznati: Smrt grofa Karla Stürgkha je
resnična izguba za Avstrijo. Z njim leže
v grob resnični Avstrijec stare korenine,
ki ni čutil narodnega sovraštva, pač pa
veliko ljubezen za veliko, vsem narodom
pravično Avstrijo. Zgodovina bo potrdila
to sodbo, ko se bodo odpirali arhivi in
ko bo mogoče javno razpravljati dejstva,
ki danes niso splošno znana. — Naj v
miru počiva!

Ta strašen dogodek obsoja vsa Evropa.
Vse časopise prinaša ogorčene članke o
groznem činu in z ostudom obsoja ta
strašni umor in gnusnega morilca.

Korespondenčni urad objavlja o umoru
min. predsednika grofa Stürgkha sledeče
poročilo očitca:

Ministrski predsednik grof Stürgkh je
skoraj vsak dan kosil v hotelu „Meissl in
Schaden“ v veliki jedilnici pri svoji na-
vadni mizi. Tudi v soboto med pol 2. in
2. uro je prišel grof Stürgkh v dvorano.
V njegovi družbi sta se nahajala tirolski
namestnik grof Toggenburg, ki se je pri-
peljal 21. oktobra na Dunaj in je nameraval
isti dan odpotovati in baron pl. Aehrenthal,
ulanski ritmojster izven službe, brat rajnega
zunanjega ministra grofa Aehrenthala.

Pri tretji mizi od mize ministrskega
predsednika grofa Stürgkha se je vsedel
mož, ki ga v hotelu, kamor so zahajali
večinoma redni gostje, še niso zapazili, a
se ni razlikoval v zunanosti od drugih
gostov. Bil je to mož približno 30 do
40 let star, velik, širokopleč, plavalasih
pristriženih brk, z očali, dolgih skrbno
počesanih las. Vsedel se je tako na stran
mize, da je imel pred seboj Stürgkhovo

mizo, sedel je nasproti min. predsedniku.
Nasproti Stürgkhu je sedel s hrbtom proti
opisanemu možu baron pl. Aehrenthal. Grof
Stürgkh je kosil, živahno se razgovarjajoč,
pri črni kavi je kadil smotko. Tudi tujec,
povoda ni bilo, da bi ga bili opazovali, je
pokosil in je že plačal.

Družba grofa Stürgkha je nameravala
odhajati, kar vstane tujec in gre proti mizi
ministrskega predsednika. Grof Stürgkh in
grof Toggenburg sta videla, ko se je bližal.
Mislila sta, da hoče obiskati družbo pri
sosedni mizi. Ko se je pa mož približal mizi
grofa Stürgkha, je skoraj tekel; vtaknil
je roko v žep; predno je kdo mogel slutiti,
kaj namerava, je stopil na stran h grofu
Stürgkhu in je nameril browning-samokres
proti njegovi glavi. Stürgkh je najbrže
zadnji trenutek slutil, da poset velja njemu
in se je nagnil nekoliko na stran, a sumil
ni, da bo kaj tako groznega; obraz je imel
ljubeznjiv. Kar so pričeli že padati strelji;
trije po vrsti. Tujec je — to so vsi vi-
deli — streljal na grofa Stürgkha. Meril
je na glavo in je le predobro zadel. Stürgkh
se je nagnil na stran, nato na tla; reka
krvi se je razlila čez njegov obraz, kri
je polila njegovo obleko.

Skoraj ni mogoče predstavljati si
strašno grozo, ki je zavladala v dvorani;
posebno oba tovarša ministrskega pred-
sednika sta bila osupnjena, a le trenutek.
Grof Toggenburg je takoj vstal in dvignil
stol kot orožje proti morilcu. Zločinec je
hitel po dvorani proti vratom, za njim
sta letela Toggenburg in Aehrenthal. Ko
je prišel napadalec do vrat, mu je prišel
naproti plačilni natak Grumbach, ki je
planil proti morilcu. Krepka roka natak-
karjeva je pritisnila na tla še vedno z
revolverjem oboroženo morilčovo roko; med
tem, ko sta se borila je počil četrti strel.
Krogla je zadela Aehrenthalovo desno
stegno in ga lahko ranila, a morilec je
bil ukroten; razorožili so ga in prijeli.
Liki blisku hitro se je razširila govorica
o napadu na grofa Stürgkha. Takoj je
prihitel pomožni voz rešilnega društva z
enim zdravnikom, ki je takoj videl, da

ni nobene pomoči več. Grof Stürgkh je
tako po napadu umrl. Mrliča so pokrili
z belim namiznim prtom tam, kjer je bil
napaden. Prva krogla je prodrila nosno
kost, glavo in je na obrazu prišla vun.
Druga krogla je obtičala v čepinji; desno
oko je zelo izbuljeno. Tretja krogla ni
zadela; pozneje so jo našli na tleh. Baron
pl. Aehrenthal je bil ranjen na spodnjem
desnem stegnu; obvezali so ga in pripeljali
v sanatorij; krogla, ki je ranila Aehrenthala,
je oplazila tudi natakarkjevo roko, ki je
držal morilca za roko. Kmal po napadu
so prišli policijski predsednik baron pl.
Gorup, načelnik kriminalne policije svetnik
Stukkart in drugi policijski uradniki. Prve
poizvedbe je vodil policijski predsednik
sam. Prišel je tudi takoj, ko je izvedel
o napadu, sekčni načelnik dr. Klinscha iz
ministrskega predsedstva.

Tudi župan dr. Weiskirchner je prišel
v hotel, bil je globoko ginjen, ko je izvedel
podrobnosti; prišla je v hotel tudi sodna
komisija. Zaslivanje je trajalo več ur.

Po četrtna 5. so po prvem zaslišanju
prepeljali morilca z avtomobilom v poli-
cijski zapor. Morilec je bil miren, ko so ga
odpeljali; ne da bi bila njegova odpeljava
povzročila večjo pozornost.

Stürgkhovo truplo je ostalo v dvo-
rani, dokler ni dognala sodna komisija
dejanskega položaja. Po četrtna 6. uri
so prepeljali mrliča v poslopje ministrskega
predsedstva, kjer so ga položili na mrtvaški
oder, in kjer ga je dne 23. oktobra do-
poldne sodno raztelesil dvorni svetnik
profesor Haberdar.

Napadalec je dr. Friderik Adler,
sin dobroznanega socialno-demokratskega
voditelja, državnega poslanca dr. Viktorja
Adlerja. Sedaj je star 32 let, oženjen in
oče treh otrok. Šest let posluje na Dunaju
kot tajnik nemške socialno-demokratske
stranke. — Med vojsko je dr. Adler več-
krat potoval v Švico, kjer že več let sta-
nuje njegova družina in kjer je občeval
on di s socialdemokratskimi voditelji drugih
narodov.

LISTEK:

Vbogaimenske sveče.

Spisal J. N.

Na enem velikih stebrov, ki nosijo
cerkveni strop, visi podoba žalostne Matere
božje. Pod njo stoji mizica, na kateri gorijo
darovane sveče šest — osem — deset. Ne-
mirno plapolajo semintja, kakor bi se strašile
in bale temine visokega, širokega prostora,
kakor bi trepetale za svojo malo, drhtečo,
skromno luč. Matere, žene, sestre, neveste
so jih posvetile Materi božji. Njihovi sinovi,
možje, bratje in zaročenci so zunaj na bojnem
polju, v boju za domovino in pravico, v ne-
varnosti in smrti. Zaostali in zapuščeni ne
morejo storiti ničesar drugega, kot upati,
obupavati, bati se, skrbeti za vse drago in
ljubo, kar so dali in — čakati, vedno čakati!
V svoji skrbipolni ljubezni so prižgali Mariji
sveče; vsaka luč je goreča želja, goreča
prošnja k nji: brani, ščiti, ohrani ga, o Mati,
ki poznaš boli in trpljenje!

Pozno zvečer je že, cerkev je prazna.
Vedno bolj preži temina iz temnih kotov;
izpod stropa se spušča nizdol, se plazi
izpod klopi in se kraje proti oknom. Pred

oltarji žari večna luč, kakor krvavordeč,
skrbno negovan cvet. — Le na obledelem
svetlnem otočku vbogaimenskih sveč drhti
sleherni plamenček za svoje drobno živ-
ljenje. Vedno in vedno skuša kateri vzpla-
polati višje — tako rad bi razsvetlil skrb-
polno sklonjeno obličje Matere božje; drugi,
tretji posnema prvega — jaz, jaz — ne
jaz! Toda ne morejo ga doseči, vsi so pre-
slabi; obličje, na čigar licih stojè solze,
ostane v temi — — —

In naenkrat se odpró težka cerkvena
vrata, šibka postava stare ženske vstopi.
Ogrnjena je preko ramen z rujavo, ob-
nošeno ruto, okrog glave ima ovit šal,
izpod katerega gledajo srebrnosivi lasje.
Prekriža se pred velikim oltarjem, stopa
k mizi z gorečimi svečami, pred-se postavi
malo canjo in poklekne.

„Saj veš, čemu prihajam“, šepeta in
zre preko migljajočih luči, išče s trudnimi
očmi blede podobo žalostne Matere božje:
„Saj imaš sama solze na licih. Ti veš, kaj
se pravi, nositi bolečine v sebi. Izpreobrnila
ne boš ne mene in tudi njega ne, ki pri-
hajam zanj prosit. Oče ne mara nič več
slišati o njem, ampak jaz, jaz! — Sicer
je res, da je napravil sramoto našemu po-

štenemu imenu in nama sive lase. Zakrknjen
je bil in izginil, ne da bi dejal dobro besedo
svojim starim roditeljem, v tujino in ničesar
ni bilo več čuti o njem, kakor list je iz-
ginil, ki ga odnese veter v poljano. Vse,
vse je res in je mogoče, da se odpove oče
radi tega svojemu otroku — da stori
resnično kaj takega oče —, mati ne more.
Ne, ne in tisočkrat ne, mati nikdar! Za njo
ostane otrok vedno del nje same. Mojega
Ivana sem nosila pod srcem, kakor druge;
v bolečinah sem ga rodila, gojila in ljubila,
kakor druge. Nekatero noč sem sedela ob
njegovi zibki in sem trepetala zanj, če je
bil bolan. Kajti ko je bil majhen, je bil
slaboten, ko je pa postal večji, je postal
razposajen, toda moja največja skrb je
bil vedno ... Ne, ne, kaj takega se ne
pozabi; to se ne da kar tako izbrisati,
kakor kaka pisava, ki stoji na tabli. In
če ga zaničuje in zapusti ves svet, jaz
ne. Ah, Marija, jaz ne. Vsi rabimo enkrat
gotovo pomoči in usmiljenja našega ljubega
Izveličarja. Kam bi pa prišli ubogi grešniki
brez njega. In mati mora biti prav taka,
kot tvoj božji sin: kadar je sila najhujša,
je njegova milost najbližja ...

Odkar sem čitala ime mojega Ivana

med ranjeni in ujetniki, mi je vedno, da
bi razprostrla obe svoji roki nad tem, kar
je preteklo: nikdar več pogledati tja, kar
pokrivajo, nikdar več se tega dotakniti, nič
več govoriti o tem in se nič več jeziti. —
Kaj se ne pokori sedaj, vse hujše kot takrat?
Ranjen in ujet kakor obstreljena, divja zver,
in morda tudi ravnao tako ž njim; reči,
Marija, ali se ne pokori s tem s tisoč bo-
lečinami? — Najrajši bi tekla k nogam
na Rusko in bi mu stregla in ga gojila in
drhtela in skrbela zanj, kakor nekaj. In
ničesar drugega bi mu ne vedela povedati,
kot samo eno: „Ti si otrok moj, ti si moj
otrok!“ Toda če bi tudi takoj razprostrla
svoje roke po vsem svetu za njim — ne
bi ga mogla doseči, kajti ne vem, kje je.

Ljuba Marija, ni res, ti veš, ti veš
vse! Ne zapusti ga! Iz ljubezni, ki jo imaš
do tvojega svetega sina, iz bolečin, ki si jih
pretrpela zanj, te prosim, ne zapusti mojega
Ivana. Daj mu vedeti, da kleči njegova
mati pred teboj na kolenih, in moli in
prosi zanj, in da mu je vse odpustila! —

Sveta Marija, s tvojim sinom si šla
nekoč na Golgato. Jaz sem šla tako veliko-
krat radi svojega na Golgato, o moj Bog,
tolikokrat! Usmili se ga, ne pusti ga ob-

Morilec je pri zaslišanju izpovedal, da se je že delj časa pečal z načrtom, da spravi s poti ministrskega predsednika, čegar vlado je smatral za nesrečo Avstrije. Na mnoga vprašanja pa sploh ni hotel odgovarjati. Rekel je le, da se hoče popolnoma zagovarjati še-le pred sodiščem. Sumi se pa, da je morilec bolan na umu. Pri aretaciji je bil zelo miren in hladnokrven.

Vino z duškom.

Kakor pač pri slabem ravnanju z vinsko posodo drugače biti ne more, prihajajo od raznih strani vprašanja, kaj da je početi z vinom, ki je dobilo dušek od slabe, zlasti plesnive posode.

Na taka vprašanja je sledeče odgovoriti:

Prvo, kar moramo storiti, če zapazimo pri kakem vinu slab okus ali duh, je, da ga takoj pretočimo v drug, dober in snažen sod. Potem se še-le prične ravnanje, s kojim se ima dušek iz vina odstraniti.

Sredstev, ki imajo lastnost, da potegnejo slab duh iz vina na-se, je več, in sicer so to vedno tvarine, ki se dajo v vinu v fine delce razdeliti. Drobna telesca potegnejo, v vino pomešana, s pomočjo privlačne sile slab duh iz vina na-se.

Samo ob sebi je umevno, da mora biti tvarina, ki se jo rabi za ta namen, brez duha, da se ne sme v vinu raztopiti in da se mora dati iz vina zopet lahko odstraniti, bodisi da pade vsled teže na dno, ali pa, da splava, ako je lažja kot vino, na vrh.

V prvi vrsti spadajo sem vinske drože. Vinske drože obstoje iz samih prav drobčkanih telesc, ponajveč iz kipelnih glivic. V vino pomešani, potegnejo ti delci radi slab duh od vina na-se. Samo ob sebi umevno pa morajo biti vinske drože dobre, to je brez duha, sveže in nerazkrojene.

Take drože se tekom zimskih mesecev lahko dobi. Če imamo tedaj novo vino, ki ima dušek, ga najprvo takoj pretočimo v drug sod, pri tem dobro prezračimo in nekoliko malo zažveplamo.

Ko potem okoli Božiča ali prej pretakamo druga, dobra vina, vzamemo vse vinske drože od dohrega vina in jih pomešamo v novo vino z duškom. Tekom prvih petih dni mešanje vsak dan ponovimo, da se drože prehitro ne poležejo na dno soda in se bolj z vinom sprimejo.

Potem še-le sod zabijemo in pustimo vino na miru. V kakih treh do štirih tednih se drože poležejo na dno in potem pretočimo vino v drug, dober sod.

Sode od vina z duškom je na vsak način poprej zakuhati z vrelo vodo s dodatkom malo sode, predno drugo vino noter

upati. Potrudi se in poglej mu v srce, ni tako hudo pokvarjen; dobro vem, da ni! Tisočkrat te prosim: ne daj, da bi se pogubil!

Prošnjica je sklenila s pobožno kretnjo svoje roke na prsih; in povsila je glavo v brezglasni pobožnosti in molitvi. Pouveliči licih so tekle solze. —

Sveče vsplapolajo in trepečejo. Sedaj pa sedaj se zažene visoko kak plamenček — drugi, tretji ga posnema; toda oblička Marijinega ne morejo doseči in brez poguma padajo, postajajo vedno manjši, vedno manjši —

Stara žena vstane, privleče iz canje belo svečico in škatljo užigalic. Počasi, zelo nežno, postavi svečico in jo prižge. Zadnja je in največja v vrsti.

„Zanj!“ reče in migne kvišku k podobni. „Ni res, razumeli smo se? Vse lažje, vse lažje mi je že pri srcu.“

In potem se obrne, se priklone pred velikim oltarjem, stopa pod krvavordečimi cvrti večne luči tja v ladjo in izgine kakor senca skozi težka vrata. —

Lahna sapica potegne po prostrani cerkvi. Tiho poklanje, omahovanje svečk nad mizico. Zadnja sveča vsplapola visoko! — In za trenotek razsvetli jasen žar globoko sklonjeno obličje Matere božje.

spravimo. Če ima sod hudo slab duh, ga je treba zakuhati vsaj dvakrat.

Če niso drože dušek iz vina zadostno odstranile, ozir. če nimamo drož na razpolago, treba je seči po drugih sredstvih, ki se vedno rabijo tudi za staro vino v ta namen.

Kot prvo sredstvo je imenovati rastlinsko in živalsko (to je lesno, kostno in krvno) oglje. Oglje mora biti jako čisto in brez stranskega duha, sicer bi lahko vino še bolj pokvarilo. Ker ni navadno lesno oglje nikoli zadosti čisto, je boljše, da si naročimo v to svrhu na poseben način izdelano oglje, ki se prodaja pod imenom eponit. V zalogi ga ima kmetijska družba in drogist v Ljubljani.

Na 100 litrov vina se vzame 5 do 10 dek eponita. Eponit se razmeša s pomočjo čiste, obeljene, brezove metlice v škafu z nekaj litri vina, potem se vlije vse vkup v sod in se tam z ostalim vinom dobro premeša.

Mešanje se prvih 5 do 6 dni vsaki dan ponovi, nakar se sod zalije, zamaši in se ga pusti pri miru, da se eponit lahko poleže.

Po preteku kakih treh tednov pretočimo vino od eponita v drugi sod.

Če se ni eponit zadosti iz vina izločil, to je, če je ostalo vino črnkasto, ga je treba očistiti z želatino ali filtrirati. Želatina je sama na sebi tudi sredstvo, ki slab duh iz vina rado odstrani. Pri starem vinu, ki kaže le malo duška, zadostuje dostikrat samo čiščenje z želatino, da se dušek odpravi.

Želatina, še bolj pa eponit, vino hudo odbarvuje, zato se rabi oboje samo pri belih vinih, posebno pa pri vinih, ki imajo kako grdo, rjavo ali preveč temno barvo.

Za rdeča ali črna vina se eponita tedaj ne more rabiti in tu nam ostane potem še eno sredstvo, ki je tudi jako dobro in to je fino namizno olje, ali pa, še bolje, sezamovo olje.

Na 100 l vina se vzame $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ l olja, kar je odvisno od tega, koliko duška da vino ima.

Odmerjeno olje se v škafu s pomočjo brezove metlice čvrsto stepe z nekaj litri vina v belo mlečno tekočino, nato se vlije ta zmes v sod in se tam kolikor mogoče temeljito z vinom pomeša. Najboljša je zato posebna mešalna priprava (žokalnik), ki se dobi v večjih vinskih kletih.

Nato se sod z vinom do vrha zalije in se zamaši ter se pusti na miru. Po preteku treh ali štirih tednov se s pomočjo dolgocevnega lija zalije sod z vinom tako, da splava olje, ki se je medtem nabralo na površju vina, iz soda ven.

Če se napravi okoli velje iz ilovke ali pa iz kita, testa ali kaj podobnega klobaso, ktero se zveže s cevko, se stoji lahko vse olje v podstavljeno posodo.

Tako olje diši seveda močno po plesnobi. Če se ga pa pusti nekaj časa stati v odprti posodi, se iz njega slab duh izkadi in olje se lahko porabi za jed. Še hitreje se to zgodi, če se olje segreje ali prekuha. Skalický.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — V pretečenem tednu stali so Italijani še pod vtisom njihovega poraza v osmi soški ofenzivi, katera jih je stala do 100.000 mož in jih dovedla na potu v Trst tako daleč, da so do sedaj prehodili šele trideseti del tega pota. Ker se jim je tu izjalovilo, poskusili so s presenečenjem naših čet na drugi točki naše bojne črte ter si izvolili v to svrhu ozemlje Pasubio, v katerem ozemlju je od časa „neustavljive laške ofenzive“ v juniju, izvzemši manjša podjetja, vladal precejšen mir. Toda hrabri tirolski cesarski strelci, ki stoje tu na braniku njih ožje domovine, se niso dali presenetiti in so v večdnevni hudih bojih zavrnili Italijane z znatnimi izgubami. Istosčasna sovražna podjetja na črti Fleimstal in sicer južnovzhodno 2495 metrov visokega Velikega Kauriola nahajajočega se Malega Kauriola in na zahodno od istega ležečim 1832 m visokem Sforcella di Sadola, se niso mogla razviti, ker so bila

po našem ognju s strojnimi puškami v kali zadušena. Dne 22. t. m. se uradno poroča, da je bilo po dnevi mirno. Južno od Toblina jezera je priplul italijanski zavežani zrakoplov, katerega je najbrže odtrgal vihar; zrakoplovov ovoj smo dobili. 23. t. m. pa se uradno poroča, da so 22. oktobra zopet povečali Italijani ogenj s topovi na primorski bojni črti. Na Tirolskem in Koroskem ni bilo večjih bojov.

Rusko bojišče. Razbremenjena ofenziva Brusilove armade Rumunom v prid se je po poročilih 23. t. m. popolnoma izjalovila. V bojih zadnjih dni zmagale so generalfeldm. princu Leopoldu Bavarskemu podrejene armadne skupine Böhm-Ermolli, Linsingen in Woyrsch. Pod poveljstvom generala kavalerije nadvojvoda Karla mej sedmograško mejo in Dnjestrom stoječe armadne skupine Falkenhayn, Arz, Kirchbach in Köveš stoje sedaj vse v dobrih izpadnih pozicijah. V vzhodni Galiciji poizkusili so Rusi severno Dnjestra v globoko strnjenih četah ob Narajovki prodrati, toda nakana se jim ni posrečila, kljub temu, da so neprenehoma napadali. Nemške čete armade Bothmer priborile so si tu s protisunkom ruske jarke v širini 2 km in ujele 2000 Rusov. Dva dni pozneje napadle so nemške čete v tem odseku ter priborile sovražno višinsko postojanko ter ujele zopet 2000 Rusov. Poročilo 22. t. m. naznanja osvojitve neke sovražne opiralne točke in vzdržanje v isti, kljub poizkusov Rusov, da jo zopet osvoje. Mej tem napadli so Rusi brezuspešno v prostoru južno železnice iz Brody v Lvov, v odseku Gaberka, ob Zgornjem Seretu in v prostoru zahodno Lucka. Glavni napad veljal je slednjemu, kjer naj bi ogromne množice prodrle, tako se je na primer napadlo mej Zubilnom in Zwiniawko nič manj kakor desetkrat. Grozovite krvave žrtve prisilile so Ruse, da so ustavili to „razbremenilno ofenzivo“ brez da bi imeli Rumuni kaj dobička od nje in proti koncu tedna napadel je sovražnik le še ob Zgornjem Stochodu, a tudi tu ni nič opravil. — Na Sedmograškem zašla je, ko je bila premagana druga rumunska armada tudi tretja, katera je najglobokeje na Sedmograško prodrla, v nevarno zagato. Primorana je bila umikati se v vzhodni smeri na Gyergio-pogorje, katero tvori od vrlecey Toplice do Alte državno mejo. Tu se še Rumuni ustavljajo in vrše se boji za zadnji kos po sovražniku zasedene Sedmograške. Čini čet, ki se tu uspešno vojskujejo v snegu in ledu v najtežavnejšem ozemlju in ki prizadevajo sovražniku težke izgube, so vzvišeni nad vso hvalo. Na posameznih delih bojne črte stoje naše čete vže na rumunskih tleh in sicer južno od Kronstadta pri Predealu in Rucaru, kakor tudi v kotu mej Bukovine, Sedmograške in Rumunije. Naše čete prekoracile so Neagra-potok se polastile na vzhodnem bregu 1546 m visokega Monte Rusului in vrgle sovražnika na vzhod proti Bistrici nazaj. S temi porazi prisilile so naše čete Rumune, da sedaj prosijo iste, katerim so hoteli pomagati do zmage, sami pomoči. — Po nemšk. ur. poročilu 24. t. m. so naši po ljutih bojih vzeli Predeal, dalje Medžidijo in Rašovo. Ojstro zasledujoč bežečega sovražnika je dosegla konjenica pokrajino pri Caramuradu. Po vročem boju je bila zasedena Medžidija in Rašova. Skupen plen znaša 75 častnikov, 6693 mož, 1 zastavo, 52 strojnih pušk, 12 topov, 1 metalec min. Krvave izgube Rumunov in hitro privedenih ruskih ojačenj so težke. Na trdnjavo Bukarešt so se iznova metale bombe.

Zahodno bojišče. — Na zahodu je bilo začetkom pretečenega tedna po izjalovljenju osmega generalnega napada mej Sommo in Ancro borenje v toliko neznatno manjše, ker je sovražnik nemško bojno črto napadal le na posameznih delih in ne v celoti. Proti sredi tedna pa se je pripravil v velikem obsegu na nov poizkus, da prodere. Ta dan „velikega borenja“ imenovalo je nemško vojno vodstvo „uspešen“, kajti poizkus prodretja Angležev je bil preprečen in po Angležih in Francozih pridobljen nezaten del ozemlja, niti najmanj ni poplačal njih težkih izgub. In še to, kar so pridobili in kar ni imelo nikakega pomena na izidu bojov, so Angleži zopet izgubili, kajti Nemci so jim vzeli izgubljeno ozemlje s krepkim protisunkom zopet nazaj. Novejši angleški in francoski napadi so se izjalovili v ognju nemških topov. Po uradnem poročilu 22. t. m. so ostali liti boji pri Saily za Francoze brez uspeha. Južno Somme priborili so Nemci s protinapadom več prejšnje dni izgubljenih jarkov mej Biaches in Maisonettes zopet nazaj ter ujeli tri častnike, 172 Francozov in uplenili pet strojnih pušk.

Balkansko bojišče. — Kakor se uradno poroča 23. t. m., priboril je v Dobrudži general-feldmaršal Mackensen zmago nad Rumuni, podobno oni pri Gorlicah. Prebil je s pomočjo hrabrih bulgarskih, turških in nemških čet, močno, vže v mirnem času izdelano in sedaj znatno izboljšano Trajanovo postojanko in sovražnika na celi bojni črti mej Donavo in Črnim morjem vrgel nazaj. Sedaj izkorišča svojo zmago z zasledovanjem sovražnika. 22. t. m. prekoracilo je

njegovo desno krilo železniško progo Konstanca-Murfatlar. Bulgari osvojili so obrežno mesto Konstanca, važen kraj za ruske dovoze, opirališče ruskih pomožnih čet in edino rumunsko obrežno točko, katera je po železnici zvezana z zaledjem; s tem je Rumunija glede zveze z Rusijo navezana na izlive Donave in deželne ceste. Preskrba rumunske armade v Dobrudži postala je tako zelo težavna. Strategičen položaj Rumunije in njenega zaveznika postal je z zmago Mackensena zelo težaven. Tudi v Macedoniji pričela se je bojna sreča obračati, kajti že tri tedne v ofenzivi se nahajajoče zahodno krilo Sarrailla bilo je 21. in 22. t. m. s protisunkom bulgarskih in nemških čet vrženo v obrambo nazaj. S tem je vsestransko ustavljena ofenziva čet Sarraillove vojaške zbirke.

Razna bojišča. — Turško uradno poročilo 21. t. m. javlja, da je bila na Tigriški bojni črti sovražna četa jezdecov po boju s turškimi četami in turškimi prostovoljci prisiljena, bežati. Na kavkaški bojni črti vršile so se med dnevom praske, katere so izpadle uspešno za Turke. Privedeno je bilo več ujetnikov. Na levem krilu prepodili so Turki sovražne poizvedovalne patrulje ter jim zadali izgube. Na drugih črtah nobenih važnih dogodkov.

Na morju. — Wolffov urad javlja 23. t. m. iz Berolina: Dne 22. t. m. zjutraj napadla so sovražna pomorska letala nemške zahodno friziške otoke. Napad je bil brezuspešen ter ni napravil nobene škode. — 22. t. m. popoldne napadlo je uspešno z bombami neko nemško pomorsko letalo kolodvor in naprave v ladjedelnici v Sheerneš ob izlivu Themse. — Po poročilu Kor. ur. 23. t. m. ima angleška mornarica vsled vojske 10,220.000 ton škode. — Angleški parniki „Huguenot“, „Cliburn“ in „Marchione“ iz Glasgova so bili potopljeni.

Molitev beguncev.

Prišli so dnevi,
ko smo v revii
sklenjenih rok,
srca ponižanega
v imenu Križanega
bežali — o Bog.

Kdaj smo zaslužili,
da smo tepeni bili?! —
Smo li grešili,
zapoved božjo prelomili,
popotnike surovo kdaj podili
izpod strehe v skrajni sili?! —

O le molčimo in trpimo!

Srce je naše brez utehe
po Tebi duša hrepeni
ne tepi nas za naše grehe
in skrajšaj nam te težke dni!

In ti Marija, božja mati
Ti mati sedmih bolečin
s Teboj, o daj nam žalovati
ozri na nas se iz višin!

Fr. Pavšič.

Dopisi.

Iz Adlešič, 15. oktobra. Zadnji čas pobrala nam je vojska zopet dva fantavojaka naše župnije. 11. septembra umrl je v vojaški bolnici v Judenburgu po prav kratki boleznii Alojzij Rauch iz Sel h. št. 12., star 19 let, ki je bil šel k vojakom lani 15. oktobra. — 4. oktobra pa je padel na italijanskem bojišču Ciril Rauch, najstarejši sin g. Petra Raucha, posestnika iz Pobrežja, star 18 let. Škoda pridnega in mirnega fanta, za katerim nam je žal. Umrl pa je junaške smrti v boju proti verolomnemu izdajalskemu Italijanu. — 11. t. m. popoldne pičil je modras Viktorja Grabrijana, sina Iv. Grabrijana iz Adlešič h. št. 17., starega 5 let in 10 mesecev, in sicer pod Preložnikom, kjer je bil s svojo materjo, ki je steloj spravljala, in se je igral. Pičil ga je v levo roko, v katero ga je trikrat ugriznil. Modrasa so precej pobili in je bil neki prav velik. Ker so dečku hitro pomagali, so ga rešili. Ozdravil je kaj kmalo, ker hodi danes že okoli.

Naročniki,
priporočajte „Dol. Novice“!

Domače in tuje novice.

Pogreb umorjenega ministrskega predsednika grofa Stürgkha se je vršil dne 24. oktobra ob 3. uri popoldne ob velikanski udeležbi. Navzočen je bil dvor, zastopniki z Avstrijo zvezanih in nevtralnih držav, avstrijski in ogrski ministri, visoki cerkveni in svetni dostojanstveniki, poslanci itd. Pri pogrebu je bil navzočen tudi kranjski deželni glavar dr. Ivan Šusteršič. Kranjskega dežel. predsednika je zastopal dvorni svetnik vitez Laschan.

Knezonaškok goriški dr. Sedej se je vrnil zopet v Zatičino iz Zagreba čez Karlovec in Metliko.

Pri kapiteljnu frančiškanske provincije sv. Križa so bili izvoljeni za provincijala preč. p. Placid Fabiani, za kustosa preč. p. Angel Mlejnik, za definitorje preč. p.: Hugolin Sattner, Severin Korošec, Avgustin Čampa in Vincencij Kunstelj.

Razsvetljavo grobov povodom letošnjega praznika Vseh svetih in dneva vernih duš je c. kr. deželna vlada na Kranjskem z ukazom z dne 19. oktobra 1916, št. 32.215, na podlagi § 7 cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96 z ozirom na potrebo štedenja prepovedala. — Sploh je prepovedana razsvetljava grobov po celi Avstriji vsled ministrske odredbe.

Vojni kurat Anton Gnidovec se ponesrečil. Vsled nesrečnega padca z voza je dne 23. t. m. nagloma umrl c. in kr. vojni kurat č. g. Anton Gnidovec. Rojen je bil v Ajdovcu dne 28. decembra 1888. Po dovršeni gimnaziji je služil eno leto kot enoletni prostovoljec pri vojakihi. V mašnika je bil posvečen dne 14. julija 1913. Nato je služboval do svojega odhoda kot vojni kurat v vojaško službo kot kaplan v Postojni. Pogreb bo v četrtek ob 9. uri v Postojni. — Se priporoča v memento. — Od druge strani se nam poroča: Vojni kurat gosp. Anton Gnidovec se je sinoči pri vožnji na Razdrtem smrtno ponesrečil. Njegovo truplo leži v Postojni.

Odlikovan je bil z vojaškim zaslužnim križcem 3. vrste z vojno dekoracijo Novomeščan nadporočnik gospod Julij Bučar. Čestitamo!

Razglas. Izkaznice za sladkor, za čas od 29. oktobra do 25. novembra 1916 in izkaznice za kavo, za čas od 29. okt. do 23. decembra 1916 v Novem mestu bivajočim in opravičenim strankam se bodo oddajale v mestni hiši pritlično na desno kakor sledi:

Za sladkor: V torek dne 31. oktobra 1916. — Za kavo: V soboto, 4. novembra 1916. Obojekrat dopoldne:

od 9. do 10. ure za hiš. šte.	1 do 60
" 10. " 11. " " " "	61 " 120
" 11. " 12. " " " "	121 " 180

popoldne:

od 2. do 3. ure za hiš. šte.	181 do 240
" 3. " 4. " " " "	241 " 300

Odlikovanje. Naš domačin računski podčastnik g. Jožef Škerlj, ki je bil pred kratkim odlikovan z veliko srebrno svetinjo je bil sedaj drugič odlikovan in sicer s srebrnim križcem s krono. Čestitamo!

Padel je 13. oktobra v noči na italijanskem bojišču naš domačin Leopold Radovan, sin c. kr. pismonoše gospoda Antona Radovana v Novem mestu. Bodi lahka mlademu junaku tuja zemlja in njegova duša naj vživa večni raj!

Umrli je vsled vnetja trebušne mrene v Novem mestu dne 23. oktobra Ana Murgel, soproga posestnika in kolarkega mojstra, stara 69 let. Naj počiva v miru!

Poročil se je 22. t. m. v Novem mestu g. Janez Žagar, uslužbenec pri drž. žel. z gđeno Franciško Glavič. Obilo sreče!

Potres so čutili v Sarajevu 10. t. m., ki pa ni povzročil nobene škode.

Semenišče je zaprto v Zagrebu zaradi pojavov črnih koz. Zbolelo je že več klerikov.

Sprememba posestva. Luzarjevo njivo, na kateri se sedaj nahaja državna trtnica, je kupil gospod Jos. Bergmann mlajši v Novem mestu.

Oglasil se je po 17 mesecih iz ruskega ujetništva Jožef Horvat doma iz Kandije-Smihel št. 69. Naznanja toraj, da je živ in zdrav in da pozdravlja vse domače, prijatelje in znance. Naslov je: Jožef Horvat, Kijev Demiebk Korčovata, Rusija.

Junaška smrt je storil na italijanskem bojišču nadopolni mladenič Ciril Rauch, komaj 19 let star, sin občesposlovanega g. Peter Rauch v Podbrežju pri Adlešičih. Neutolažljivim roditeljem pristrčno sožalje! Mladenškemu junaku pa naj sveti večna luč v raj!

Občni zbor živinorejske zadruge za novomeško okolico bo v nedeljo 5. novembra t. l. ob 3. popoldne v občinski pisarni v Kandiji s sledečim sporedom: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obnem zboru. 2. Poročilo načelstva. 3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1915. 4. Predlogi za delovanje zadruge l. 1917. Nujno vabimo vse p. n. člane, da se ga točno udeležijo.

Mesna dneva 30. oktober in 25. december. Deželna vlada je dovolila, da smejo pripadniki rim. kat. veroizpovedanja, ki se na cerkveni postni dan 31. oktobra t. l. posté, dan preje, to je 30. oktobra, uživati meso in mesne jedi, in da se jim smejo na ta dan oddajati meso in mesna jedila. — Ravnotako se je dovolilo, da se smejo 25. decembra t. l. oddajati in uživati meso in mesna jedila.

Semnji so prepovedani za vso Kranjsko za govedo in prešiče po odredbi deželne vlade in sicer od 29. oktobra 1916 do preklica.

Dva ukaza dež. vlade z dne 19. oktobra 1916, št. 31.881. Pšenična krušna, pšenična enotna in ržena moka se smejo pri izdelovanju kruha porabljati samo v množini, ki ne presega 60% cele teže podelane množine moke; ostanek, t. j. 40% cele teže naj sestoji iz nadomestnih snovi. Kot nadomestne snovi se smejo porabljati le krompirjeva moka, krompirjeva kaša, koruzna moka ali ječmenova moka. Ta določila veljajo tako za obrtniško izdelovanje kruha, kakor tudi za izdelovanje kruha v zasebnih gospodarstvih. — Prodajalci kruha so dolžni, v svoji prodajalni na lahko vidnem kraju z razločno čitljivo pisavo poodčititi množino in vrsto nadomestnih snovi, ki so se porabile za izdelavo kruha. — Krušna cena se s tem ne izpremeni. — Izjeme od teh določil dovoli deželna vlada v posebnega ozira vrednih primerih, pred vsem ondi, kjer ne bi bilo mogoče dobiti potrebnih nadomestnih snovi. — Prestopke tega ukaza kaznujejo politična okrajna oblastva z denarjem do 2000 kron ali z zaporom do 3 mesecev, v obtežljivih okoliščinah z denarjem do 5000 kron ali z zaporom do 6 mesecev. — Ta ukaz dobi moč dne 23. oktobra 1916. — V gostilniških in krčmarskih obratih (jedilnicah, kavarnah) in sicer tako v obratnih prostorih, kakor tudi čez cesto, je prepovedano oddajati kruh. Ta prepoved ne zadeva oddaje kruha potnikom in železniškim uslužbencem v kolodvorskih gostilnicah. — Izjeme od te prepovedi dovoli deželna vlada od primera do primera za take gostilniške in krčmarske obrate, kjer dobivajo hrano v prvi vrsti v večjem številu delavci (delavske kantine). Prestopki tega ukaza se kaznujejo po določilih § 35 cesarskega ukaza z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176. — Ta ukaz dobi moč dan pozneje, ko se razglasi. — C. kr. deželni predsednik: Henrik grof Attensl. r.

Pogorelecem v Brusnicah je naklonil veleslavni deželni odbor podpore 2050 K in brezobrestnega posojila pa 4000 k, torej skupaj 6050 K. S tem človekoljubnim dejanjem je pokazal zopet deželni odbor, da ima kljub sedanjim resnim časom odprto roko kmetijskemu stanu, kjer vidi revščino in kjer je nujna pomoč na pravem mestu.

Gospodu deželnemu poslancu J. Zure-u pa najudanejša zahvala za njegov požrtvovalen trud in uplivovanje, da so podpore vredni pogorelci prejeli ta velikodušen dar.

Obisk. V Novem mestu se mudi nekaj dni prespoštovani župan iz Renč g. Ivan Stepančič. Gospod je v mestu, Kandiji in okolici kot dragi prijatelj in še posebno med begunci kot skrbni begunec pristrčno pozdravljen.

Iz ruskega ujetništva piše Franc Kozoglav iz Dol. Težke vode po 13. mesecih molčanja svoji ženi dne 23. avgusta sledeče vrstice: „Draga žena! Predno Ti kaj nadalje pišem, Te prav lepo pozdravim Tebe in moje otroke; dam Ti vedet, da zdrav sem, hvala Bogu, kar tudi vam želim vsem to ljubo zdravje. Dam Ti vedet, da delam pri kmetih in zaslužil sem že enih 15 goldinarjev; življenje imam prav krasno; dopoldan enmalo kruha, ob enih devetih in opoldne malo čaja brez cukra in ruma, malo mleka not in potem mleko na krompirju, in drugo rihto krompir na mleku, in potem samo mleko; in zvečer glih tako, pa še tisto na mašin prečiščeno. Če imaš kakšnega Rusa, le samo malo s pregretim mlekom mu zabeli. Jest, kar sem v Rusiji, nisem še s svinjsko zabelo jedel nobene jedi; če čte doma tako živeti, le vse prašiče prodaj, pa z mlekom zabeluj! Ta gospodar, ki sem pri njemu, pridela sedentisoč mernikov rži in pšenice, pa nobenega prašiča ne kolje, družga žita ne seje nič ko enmal krompirja. Kruh imamo ržen, samo malo kisel je, pa že gre. — Bodite srčno pozdravljeni!

Umrli je v Ljubljani dne 25. oktobra ugledni meščan in lastnik tovarne za barve g. Adolf Eberl. R. I. P.!

Naše gospodinje iz novomeške okolice s tem vrsticami nujno opozarjamo, da naj blagovolé odveč mleko pri svojem gospodinjstvu oddajati bodisi neposredno beguncem, ki ga silno radi kupujejo, bodisi meščanskim in uradniškim rodbinam v Novem mestu ali v Kandiji, bodisi vojaški rezervni bolnici v Novem mestu ali pa kmetijski šoli na Grmu, ki dan na dan pošilja svoje vozove v bližnje vasi in ki ga drago plačuje na lici mesta, da ga potem dobé rodbine v Novem mestu in v Kandiji. Po postavi je prepovedano doma izdelovati surovo maslo ali kuhati maslo, istotako je prepovedano izdelovati smetano in sirčke, ter te mlekarske izdelke prodajati na trgu, zasebnikom ali pa prekupčevkam.

Nujna prošnja. Vsak posestnik je po postavi zavezan, da mora oddati del svojih poljskih pridelkov bodisi vojnemu žitnemu zavodu ali pa v vojaške namene. Naši posestniki ali točneje rečeno naše gospodinje se z vso pokorščino točno odzivajo tem vojnim zahtevam in polagajo na žrtvenik domovine delo svojega truda. Dolžnost poklicanih gosposk je, da vedó ceniti to rodoljubno žrtev in da ne napravljajo po nepotrebnem našemu prebivalstvu stroškov in potov s tem, da ne zahtevajo za vsako posebno oddajo sena, žita in drugih dajatev iz oddaljenih krajev in vasij posebne oddaje, ampak, da s preudarjeno in premišljeno zahtevo na en dan zahtevajo od ene vasi vse za oddajo namenjene pridelke in na ta način našim gospodarjem olajšajo to dajatev. Kdor je opazoval vojne dajateve, vé, kaj pomeni ta prošnja in kdor pozna delo vojnih žitnih funkcionarjev ta tudi vé, da imajo le-ti težko nalogo. S premišljeno ureditvijo teh vojnih dajatev se zamore obema pomoči in to nujno prošnjo izročamo poklicanim činiteljem v blagohotno uvaževanje in se danes vzdržujemo vsakih zgledov, ki bi pojasnevale to opravičeno zahtevo.

Deželno mesto za krmila nujno opozarja stranke (županstva i. dr.), da je treba pri mlinih nakazane otrobi takoj odvzeti, da pokažemo res tisti nujno potrebo, ki se povdarja nasproti Centrali za krmila na

Dunaju. Glede otrobov je še povedati, da se od strani „Deželnega mesta za krmila“ otrobi samo nakazujejo in da morajo stranke, katerim se nakažejo, same vse potrebno ukreniti, da jih čimprej dobe.

Otvoritev nove revizijske pisarne za vozne liste i. dr. G. Anton Volta je otvoril od visoke c. kr. deželne vlade za Kranjsko koncesijonirano revizijsko pisarno voznih listov ter reklamacijskih in tarifnih pojasnil v Ljubljani, Dunajska cesta št. 29. Pisarna se bavi z reklamacijo raznih listov, daje tozadevna pojasnila in je trgovcu in privatniku na razpolago v tarifnih pojasnilih, kakor tudi v vsem drugem, kar se tiče predpisov voznih listov in reekspedicije, sploh vsega, kar je potreba posebno trgovcu, ki ima opraviti s tuzemskimi kakor tudi inozemskimi tvrdkami. Ta z vsimi potrebnimi pripomočki po vzoru velikih enakih trgovskih podjetij opremljena pisarna je bila tako za naše mesto kakor tudi za celo deželo že davno potrebna in je tako trg. občinstvo dobilo pisarno, katere se v vsakem potrebnem in nejasnem slučaju lahko poslužuje.

Prvi sneg smo dobili na Dolenjskem 16. na 17. oktobra. Bela odeja je pokrivala hribe precej nizko v dolini. Pa tudi v Ljubljano in v Zagreb je došla prva zima isto noč in še v noči od 21. na 22. oktobra. Temperatura je vsepovsod prav mizla.

Cerkveno.

Kako moli krščanska ljubezen očenaš?

(Konec.)

„Temveč reši nas hudega . . .“

Kratek in jedernat sklep. Iz te prošnje toži v vojni cela naša duša. Naša molitev je klic v veliki sili; kajti če v vojnem času govorimo o hudem, o zlu, govorimo o vojski. Tako molimo torej in prosimo Boga, naj nas reši vsega hudega, t. j. vojske in naj nam pošlje goloba z oljkovo vejico v znamenje, da je potolazena jeza božja. Tako se konča naš očenaš z molitvijo za mir. Hudo za nas je vojska in rešitev mir.

Z veseljem in hvaležnostjo, brez obojavljanja in pomišljanja smo sprejeli mirovno molitev, katero je s pogumom kralja miru molil papež Benedikt XV. besnečemu in krvavečemu svetu. Mi jo znamo ceniti, ako jo moli za mir sredi oceana sovraštva, in mu s spoštljivo hvaležnostjo pošiljamo pozdrav, ki ga pozna stari in novi zakon: „Kako lepe so noge blagovestnikov miru.“ (Rim. 10, 15). Molitev za mir v očenašu ima pa še višje posvečenje in višjo vrednost. Ne izvira iz človeškega, ampak iz božjega srca. Ne prihaja iz Vatikana, ampak iz nebes. Tu ne moli Peter, ampak Kristus. Njegovo kraljestvo na svetu je kraljestvo miru. Ko je nastopil svojo vladu na zemlji, so sveti angeli naznanjali kot njegov prestolni govor visoko pesem miru: „Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje“ (Luk. 2, 14). In ko je zapustil zemljo, je postavil v oporo besede: „Mir vam zapustim; svoj mir vam dam! Ne kakor ga daje svet, vam ga dam“ (Jan. 14, 27). Tako je z nami Kristus, kadar molimo: „Reši nas hudega!“

Karitas bi ne bila duh od duha Kristu-sovega, ako ne bi pridno molila z nami tudi te prošnje; in ravno ta zadnja prošnja ji posebno leži na srcu. Ona ima na svetu samo enega sovražnika, smrtnega sovražnika, proti kateremu se bori z vsemi silami; ta sovražnik je zlo ali hudo. V tem je njen visoki poklic. Kako velikodušno se trudi in prizadeva, da bi rešila človeštvo največjega zla — vojske.

Že zdaj se trudi in pripravlja mir. Skrbi za sirote in vdove, za vojne invalide, da jih izuči za razne primerne poklice in jim omogoči življenje. Kamorkoli stopi, najde bede dovolj in v svesti svoje nemoči, da bi mogla vsem potrebam odpomoči, zaupno moli: „Reši nas hudega!“

*

Tako smo izmolili očenaš in v najtrdnější veri in zaupanju na Boga z lahkim

srcem izgovorimo zadnjo besedo Amen. „Tako bodi“ — tako naj nam da veliki Bog vse, za kar smo ga prosili.

In predno izgovorimo zadnji Amen, si še enkrat v duhu predstavimo vseh sedem prošelj očenaševih in jih nabavimo v litanije, v katerih naj ima vsaka prošnja svoj Amen.

Oče naš, mi verujemo v Tebe — Amen.

Oče naš, mi upamo na Tvoja nebesa — Amen.

Oče naš, mi ljubimo Tvojo sv. voljo — Amen.

Oče naš, zahvalimo se Ti za vsakdanji kruh — Amen.

Oče naš, mi priznamo svojo krivdo — Amen.

Oče naš, mi zaupamo v Tvojo pomoč — Amen.

Oče naš, mi Te prosimo za mir — Amen.

Skrita klet.

Skica iz ruskega bojišča. — J. M.

Po treh tednih težavne službe v vednem dežju granat in šrapnel smo se slednjič domislili, da nam je treba počitka in hrane. No, zaradi počitka bi se že naredilo; truden vojak se vleže v travo, ki mu je zdaj udobno ležišče. Toda kosilo! To je drugo vprašanje. Človek že je, toda kje dobiti živež? Moj prijatelj Bregar je takoj premišljeval o tem, ko je videl temne obraze našega gostilničarja in njegove žene, ki sta komaj odzdravila našim četam. Imela sta lično hišico, malo pod nekim hribečkom. Zraven gostilne so bila še poslopja, hlevi in Bog vé kaj še tako, da smo si veliko obljubljali dobiti v tem kraju.

Bilo je že pozno dopoldne, ko smo se zbudili. Naši ljudje so postavali po dvorišču okoli. Niti gospodarja, niti gospe ni bilo nikjer. Po večkratnem klicanju se je pokazala slednjič žena.

„Kakor vam je znano, gospa, morate pripraviti dnevno kosilo za tri podčastnike in trideset mož. Ste razumeli? Kaj imate za pregrizniti?“

„Oh gospod, nimamo ničesar! Prav gotovo ne...!“

„Laž! To pesem pojeta vsak dan!“ je zavpil moj prijatelj Bregar.

„Nekaj malega bi se že dobilo... Malo kruha, mleka, jajca“, je začela prestrašena žena. — „Torej hitro! Za zajutrak bo že, za nadalje se bomo še zmenili!“

Žena je prinesla malo kruha, mleko in jajca. To pa je bilo za nas izstradane vojake, kot bi vlil kapljico vode v ogenj. Bregar pa je zapovedal, da mora dati ob treh popoldne velik kos mesa, krompirja in vina za vse moštvo. — Žena je prisegala pri vseh svetnikih, da nima nič, da sploh ne more nič preskrbeti... k večjemu nekaj slanine...

Nestrpno je pomignil Bregar in ji pokazal hrbet. Zunaj me je prijatelj poklical k sebi: „Ta vrag, ta gostilničar je kot se mi zdi, skril vso zalogo, to je tako gotovo, kot je amen v očenašu.“

„Tudi meni se zdi! Toda kako naj dobimo? Saj veš, da ne smemo s silo nič vzeti.“ — „Ta mož ima, kot mislim, vse v kleti, moramo torej dobiti vhod do nje. Samo paziti bo treba, glej, kako nas gospodar gleda.“

Resnično! Gospod Dol je stal pri vhodu hiše, navidez čisto brezskrbno, toda obrnil ni niti očesa od svojega posestva in vedno pazil, kaj mi delamo. Nikjer ni bilo najti vhoda v klet. Tudi drugi tovariši so iskali zastoj. Popoldne smo dobili nekaj dopisnic in pošiljatev z doma od dragih. Vsi smo molčali in hodili naokoli brez dela. Kar me pokliče Bregar, ki je vznjevoljen pihal dim iz pipe. „Poslušaj“, je rekel, „na neko izvrstno idejo sem prišel, kako bi našli klet. Če je ne najdemo, bo slabo, lakota pritiska. Samo gospodar ne sme zvedeti.“

In začel mi je razglaševati svoj načrt. Res! Zelo dobro ga je sestavil, samo če bi

se ga moglo izvršiti. Resnično, v pretekli noči smo čuli razločno v bližini strel, to bi lahko prisegli, da je gotovo. Gotovo so bili franktirerji. Pol ure kasneje je odmarširal moj tovariš Vesel z dvema vojakoma ven. Gotovo sta pazila na gospodarja, če se kaj sumljivo véde.

„Franktirerji dajo dosti opraviti!“ sem rekel mimoidočim. Gospod Dol je le kimal in prostodušno pihal dim v zrak. Že v tretje smo sedeli pri mizi in se kratkočasili z visliškimi humorjem ob suhem kruhu in kislem vinu. Naenkrat se je začul zunaj žvenket orožja in vrata so se odprla. Zunaj je stala patrolja.

„Gospod Dol?“ je zaklical seržant Vesel. — „Kaj?“ — „Vi ste skrili orožje!“ „Gospod Vesel, zagotavljam Vas, da ne. Da bi jaz gospodar Dol?“

„Mož“, ga je prekinil Vesel, „bodite tiho in ubogajte. Pojdite z nami!“

Gospodar je razumel povelje in je šel, čeprav nerad, za stražo. In začelo se je iskanje. Vedno je stokala zraven moža zvita gostilničarka. Šli smo skozi vežo, kuhinjo, sobe z isto brezskrbnostjo, kot bi bili doma. Toda našli nismo orožja, niti... skrivnega vhoda v klet, kar smo pravzaprav iskali. Nikjer nič!

Bregar in jaz sva se spogledala. Prokleta, če se bo vsa stvar ponesrečila. Ostala nam je še spalna soba. Seržant Vesel je malo pomišljal... toda vojska oprostí vse... „allons donc“.

Bila je zelo prostorna soba z dvema posteljama in veliko omaro. Iskali smo. Nič! Vesel je jezno udaril s puško po deski... Oho! Kaj je pa to? Nekako votlo doni!... Še enkrat je potrkal po deski s puško. Nikaka prevara... isti „donec“ zvok... Brezdvomno... tukaj mora biti nekaj. Gospodar ni niti trenil z očmi.

Iskali smo dalje, toda nikakega sledu o kakem vhodu. „Kje so vrata v klet?“ je zagrmel Vesel nad tresočim gostilničarjem. Ta se je ustrašil: „Ne razumem Vas, gospod.“ Bregar pa mu je zaklical: „Kaj pa če nas vodite za nos!“ —

Medtem sta poizkušala dva druga vojaka premakniti omaro. Toda, brez uspeha! Stvar je bila kot prikovana. Tedaj je skočil Bregar, kot da se mu je nekaj zasvetilo v glavi, k vratom omare. Naenkrat je odprl vrata in izginil v temi. Prišel je spet nazaj. V dnu omare so se nahajala vrata, ki so se dala lahko in brez šuma odpreti. S svojimi električnimi svetilkami previdno stopajoči smo šli Bregar, Vesel, jaz in nekaj vojakov doli. Malo časa nestrpnega pričakovanja, pa smo začuli vpitje trumfa.

Jaz pa sem stal zraven kmetice, ki se je vrgla k mojim nogam: „Oh, gospod korporal, ne storite nič hudega mojemu možu. Saj ni napravil nič hudega. Ni streljal... streljal... nič! Ker smo mislili, da bo vojna še dolgo trpela, pa smo prihranili zaloge. Oh, nesreča bo nas zadela... reven mož...!“

Hotel sem pomiriti plakajočo ženo. Ha, revščina, sem si mislil, pa imajo ogromne zaloge živeža tu v kleti. Njen strah je dosegel najvišjo stopnjo, posebno ko je Bregar prinesel odnekod — puško. „Tu je, corpus delicti!“

Sto vragov, to je bilo pa resno! Morali bi ovaditi gospodarja, da skriva orožje. On ni ubogal naših postav. Grozovito. Nismo vedeli kaj početi. „To smo podedovali“, je stokala žena. „Pridite sem, gospodar Dol!“

Pogledali smo klet. Resnično! Tu pa je bilo mesa, kruha, krompirja, vina v velikanskih množinah, slanina, konzerv, sadja, kratkomalo vsega, kar si poželi lačen, sestradan. To je bila pojedina, kakoršne ne bom pozabil nikdar. Kar je bilo preveč provijanta, smo ga zaplenili za vojaštvo. Bregar se je sam s seboj smehljaj, seveda, ko je videl toliko dobrih stvari. Toda kaj je pomagalo. Treba je bilo nasititi tudi ostalo vojaštvo.

No, in gospodarju se tudi ni bilo treba bati. Njegovo orožje, ki smo ga našli, je

bila prastara puška, ki ne bi nikomur nič hudega storila. No, in žena se tudi ni preveč jezila na nas. Slednji smo se sprijaznili.

„Kaj pak“, si je mislila po svoje, „boljše je živeti z vojaštvom v prijateljstvu, kot v sovraštvu. Če ne bi imela lahko še hujše sitnosti!“ — Mož je pa molčal in spuščal spet proti nebu oblačke dima...

Rodbina Rauch-ova naznanja žalostno vest, da je njih dragi sinko ozir. brat

Ciril Rauch

v 19. letu svoje starosti, na italijanskem bojišču izdihnil svojo blago dušo.

Blag mu spomin!

Podbrežje, dne 21. oktobra 1916.

Peter in Marija Rauch, stariši.

Metod, Pavel, brata. Minka, Olga, sestre.

Hiša na prodaj v Kandiji pri Novem mestu.

V hiši so štiri sobe, dve kuhinji ter prostori za prodajalno s stanovanjem. Poleg hiše nahaja se tudi vrt. Hiša leži na jako lepi priliki. — Več se izve v Novem mestu v prodajalni C. Germa.

96-2-1

Loterijske številke.

Trst, 18. oktobra 89 83 31 20 44

Pri samostanskem oskrbništvu v Pleterjah

se lahko kupi za nizko ceno vsak mesec

teleta

po osem dni stara.

Proda se hiša

s tremi obširnimi sobami in vežo ter kuhinjo, obširnim hlevom za živino, svinjakom, drvarnico in šupo za vozove. Veliko dvorišče in vrt. Več njiv, travnik s pšdom, senico in kozolcem, ter trije orali najlepšega gozda v Rasnu. — Hiša je za vsako obrt in je tudi v tej peč za peke.

92-0-1

GROM — Novomesto.

Motor 5 konjskih sil z mlatilnico

je naprodaj. Cena in pogoji se izvedo pri Antonu Avsec v Gotni vasi pri Novem mestu.

U 454/16/4

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

Obtožena Marija Hočevar, 50 let stara, rojena v Zajčjem vrhu, vdova, posestnica v Brezovici št. 7, nekaznovana

je kriva

I. prestopka po § 32, točka 2 nar. 11./6. 1916 št. 176 d. z., storjenega s tem, da je dne 4. septembra 1916 v Brezovici prodala 7 mernikov ovsa, torej pod zaporo dane stvari nalašč neopravičeno v stran spravila in II. prestopka po § 18 nar. z dne 21./8. 1916, št. 261 d. z., storjenega s tem, da je zahtevala za mernik ovsa 8 K — torej izrabljaje izredne razmere, povzročene z vojnimi stanjem za neobhodno potrebno reč čezmerne cene in se obsoja

z ozirom na § 267 k. z. v smislu § 18 cit. naredbe, uporabljajoč § 260 b k. z. v dvadnevni z enim trdim ležiščem poostreni zapor in v denarno kazen 30 K, v slučaju neizterljivosti v tridnevni zapor ter po § 390 kpr. v povračilo stroškov kazenskega postopanja. Po § 23 imenovane naredbe se določa, da se ta sodba in sicer brez razlogov objavi v časopisu Dol. Novice.

C. kr. okrajna sodnja v Rudolfovem, odd. III., dne 7. oktobra 1916.

NA PRODAJ

sta pod ugodnimi pogoji

v sredini mesta v Krškem dve hiši z gospod. poslopjem.

V hišah se nahajajo gostilna, kavarna in zaloga piva ter zasebna stanovanja. — Gostilniški prostori so zelo pripravno razdeljeni; poleg hiše se nahaja velik zaraščen senčnat vrt, zidano kegljišče. V gospodarskem posloju se nahajajo hlevi za domačo in tujo živino, velika ledenica, skladišče in tri sobe za posle. — Radi njih razsežnosti in po legi pa sta hiši tudi pripravi za izvrševanje mesarije, pekarije ali kaferosibodi trgovine.

Ker lastnik radi bolezní posestva ne more nadzorovati, proda isto po zmerni ceni!

Kupcem daje pojasnila lastnik Valentin Scagnetti, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6.

MODNI SALON

A. DRAHE

NOVOMESTO, Glavni trg 65.

Priporoča veliko izbiro najnovejših

damskih klobukov

velour, pliš in baržun.

Najmodernejše oblike.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Točna postrežba in zmerne cene.